

Speech Horssen 4 mei 2023

Leven **met** oorlog is leven met de dood. Met verwoesting en verdriet. Met verzet en verraad.

Leven **in** oorlog is leven in onveiligheid.

In schuilkelders bij een luchtalarm. In de aanval of in de verdediging.

Leven **na** oorlog is leven in vrede, in de hoop op de terugkeer van geliefden. Het is leven in herinneringen en leven met nachtmerries.

Oorlog laat sporen na. In mensen en in hun omgeving. Zowel fysiek als mentaal.

Mensen **uit** een oorlog halen is onvoldoende. De oorlog moet ook uit mensen verdwijnen. Hele generaties groeien op met de gevolgen van een oorlog. Ook als deze allang voorbij is! Oorlog verwoest meer dan steden en mensenlevens. Het effect van een oorlog werkt nog jaren door. En de invloed op mensen die een oorlog hebben meegemaakt en overleefd is zo groot, dat ook hun nazaten daar nog mee worden geconfronteerd.

Kinderen die tijdens een oorlog opgroeien of worden geboren, krijgen ongemerkt de angst en het verdriet van hun omgeving mee. Naoorlogse kinderen zien hun ouders worstelen met verwerking of verdringing.

Oorlogstrauma's worden onbedoeld en onbewust overgedragen.

Stilzwijgend laat oorlog sporen na in generaties en in een samenleving.

Op televisie, in kranten en tijdens nieuwsuitzendingen worden we dagelijks met oorlogsbeelden geconfronteerd. Deze oorlogen worden niet op ons grondgebied uitgevochten en toch beïnvloeden ze, op wat voor manier dan ook, onze levens. We vinden er wat van en het versterkt tegenstellingen die eerder onzichtbaar bleven: we kiezen partij, we zijn voor of tegen wapenleveranties, voor of tegen embargo's en voor of tegen vluchtelingenopvang.

Wat fijn dat wij een gemeente zijn die de opvangcrisis serieus neemt en dat de gemeente Druten haar verantwoordelijkheid neemt door Oekraïense vluchtelingen een veilig onderdak te bieden. Dat is namelijk niet vanzelfsprekend. Want zelfs als de vrede is getekend kan oorlog een bron van verdeeldheid zijn binnen grenzen, gezinnen en families; het ontwricht een samenleving.

En zo heeft oorlog ook grote impact buiten het slagveld en in vredestijd. Dit is jarenlang onderschat en onderbelicht gebleven. Het is goed dat er steeds meer aandacht is voor de neveneffecten van oorlogen. Kennis en inzicht vergroten namelijk begrip. Erkenning voor de sporen die oorlog nalaat in generaties en een samenleving is van essentieel belang. Verdriet verjaart namelijk niet!

Oorlogen behoren tot het verleden én het heden. Want de geschiedenis herhaalt zich: op een andere plek, in een andere tijd en met andere mensen in andere omstandigheden. Leven met oorlog is de oorlogsverhalen levend houden. En dat doe je door te vertellen, te luisteren, te confronteren en door taboes te doorbreken.

Misschien kent u het verhaal van Alard Kooijman of Francis van Beuningen. Francis is geboren op 18 juli 1882 in Horssen. Zijn beroep was Rijks-kantonnier. Het bombardement op Nijmegen, op 22 februari 1944, maakte abrupt een einde aan zijn leven. Francis ging van huis in de veronderstelling van een terugkeer en een weerzien met zijn familie. Het noodlot besliste echter anders. Sindsdien leeft zijn naam voort in herinnering, als stille getuige van een oorlogsverleden dat ver weg lijkt, maar elk jaar weer even herleeft dankzij de aandacht van mensen die met respect herdenken en die vrede niet vanzelfsprekend vinden.

Herdenken doe je als samenleving; met generatiegenoten en met nieuwe generaties. Vandaag herdenken we de doden. Morgen vieren we de bevrijding van Nederland in 1945. Sindsdien leven wij in vrijheid. Morgen staan we ook stil bij de waarde van vrijheid, van democratie en van mensenrechten. Herdenken doen we samen en vrijheid delen we met elkaar.